

รวม “พระปฐมบรมราชโองการ” พระมหากษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์

cr. ภาพจาก gsbgen.com

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พุทธศักราช 2328

“พรรณพฤษฯ ชลธิ์ แลสิ่งของในแผ่นดิน ทัวเขตพระนคร ซึ่งหาผู้หวงแหนมมิได้นั้น

ตามแต่สมณชีพรามณจารย์ราชฎรปรารณาเกิด...”

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วันที่ 17 กันยายน พุทธศักราช 2352

“แต่บรรดาพฤษฯและแม่น้ำใหญ่ น้อย และสิ่งของทั้งปวง ซึ่งมีในแผ่นดิน

ทัวขอบเขตแดนพระนคร ซึ่งหาเจ้าของหวงแหนมมิได้

ให้พระราชทานแก่ สมณะ พรามณ อณาประชาราษฎร์ทั้งปวง ตามแต่ปรารณาเกิด”

พระราชโองการปฏิสันถาร* พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2367

“เจ้าพระยา และพระยา ของซึ่งถวายทั้งนี้

จงจัดแจงบำรุงไว้ให้ดี จะได้รับการแผ่นดิน”

(*ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่พบหลักฐานพระปฐมบรมราชโองการหลังจากพิธีถวายสิริราชสมบัติและเครื่องสิริราชกกุธภัณฑ์ที่พระที่นั่งภัทรบิฐ พบแต่ “พระราชโองการปฏิสันถาร” ในการเสด็จออกมหาสมาคม ซึ่งโปรดให้พระบรมวงศานุวงศ์ และขุนนางทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนเข้าเฝ้าเพื่อรับการถวายราชสมบัติ จากนั้นจึงมีพระราชโองการตรัสปฏิสันถารกับเจ้าพระยาและพระยาทั้งปวง ซึ่งมีเนื้อความเดียวกันทุกรัชกาล ต่อมาภายหลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ยกเลิกพิธีส่วนนี้ มีแต่เพียงการถวายพระพรชัยมงคลจากขุนนางฝ่ายหน้าและเข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายในเท่านั้น)

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 15 พฤษภาคม พุทธศักราช 2394

“พรรณพฤษ ชลธิ์แลสิ่งของในแผ่นดินทั่วเขตพระนคร

ซึ่งหาผู้ห้วงแหวนมิได้นั้น ตามแต่สมณชีพราหมณาจารย์ราชครูจะปรารณาเถิด”

พระปฐมบรมราชโองการ (ครั้งแรก) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 12 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2411

“แต่บรรดาที่ไม่มีเจ้าของผลไม้ทั้งน้ำในห้วยละหารตรงทำก็ดี

ตามแต่สมณพราหมณาจารย์อาณาประชาราษฎร์ จะมาแต่จตุระทิศต่างๆ ตามแต่จะปรารณา”

พระปฐมบรมราชโองการ (ครั้งหลัง) วันที่ 16 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2416

คำภาษามคธ

“อิทานาหิ สพเพส อุนุมติยา ราชา มุฑาวาสิตโต สยามเสสุ อีสสราริปัจจ

รชขิ กามริธ ฌมมิกราชปเวณิยา อนุชานามิ ынติ สยามวิชิตเ อปรปริคคหิต

ติณกฎโจทกั สมณพราหมณาทโย สพเพস্যามรฐฐิกกา ยถาสุขิ ปริภุณชนตฺตา”

คำแปล

“ครั้งนี้ท่านทั้งปวงพร้อมใจกัน ยอมให้เราเป็นเจ้าของราชสมบัติได้รับมรดกภิเษก
เป็นใหญ่ในสยามราชภูมิจักรวรรณาจักรนี้แล้ว เรออนุญาตยอมให้ โดยธรรมิกราชประเพณี
พรรณพฤษกษลธิในสยามราชภูมิจักรวรรณาจักรนี้ ซึ่งไม่มีเจ้าของหวงแหนนั้น ตามแต่สมณ
พราหมณาจารย์ ประชากราษฎรทั้งปวงจะปรารถนาใช้สอยเทอญ ฯ”

**พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 11 พฤศจิกายน พุทธศักราช
2453**

คำภาษามคร

“อิทานาหิ พราหมณา ราชการี วหนโต พหุโน ชนสส อตถาย หิตาย สุขาย
ธมเมน สเมน รชซี กาเรมิ ตุมหากิ สปริคคหิตานิ อุปริ ราชกั อาณิ ปสาเรตวา
นาโถ หุตวา ธมมิกิ รกขาวรณคุดตี สวิทหามิ วิสสุฐฐา หุตวา ยถาสุขิ วิหระถ ฯ”

คำแปล

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์
เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่านทั้งหลายกับโศคสมบัติ เป็นที่พึง
จัดการปกครองรักษาป้องกัน อันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญ ฯ”

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468

คำภาษามคร

“อิทานาหิ พราหมณ ราชการี วหนโต พหุโน ชนสส อตถาย หิตาย สุขาย
ธมเมน สเมน รชซี กาเรมิ ตุมหากิ สปริคคหิตานิ อุปริ ราชกั อาณิ ปสาเรตวา
นาโถ หุตวา ธมมิกิ รกขาวรณคุดตี สวิทหามิ วิสสุฐฐา หุตวา ยถาสุขิ วิหระถ ฯ”

คำแปล

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์
 เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่านทั้งหลายกับโลกสมบัติ เปนที่พึง
 จัดการปกครองรักษาป้องกัน อันเปนครมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญ ฯ”

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร วันที่ 5
 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 วันที่ 4 พฤษภาคม พุทธศักราช
 2562

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร
 ตลอดไป”

อ้างอิง : หนังสือ “พระราชพิธีบรมราชาภิเษก”. กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์

“รวม “พระปฐมบรมราชโองการ” พระมหากษัตริย์ในสมัยรัตนโกสินทร์” [ออนไลน์] เผยแพร่วันที่ 4

พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เข้าถึงข้อมูลวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2564 จาก

https://www.silpa-mag.com/history/article_32445?fbclid=IwAR3IPbgTihyqgj2BKhreTypJmSdQzIKO26zoVPcP9LcUtqVRMj1U2_xbcyl